

Onderzoek naar draagvlak voor resomeren

Eindrapport voor Yarden

P-3833, D3 januari 2016

Amsterdam, januari 2016

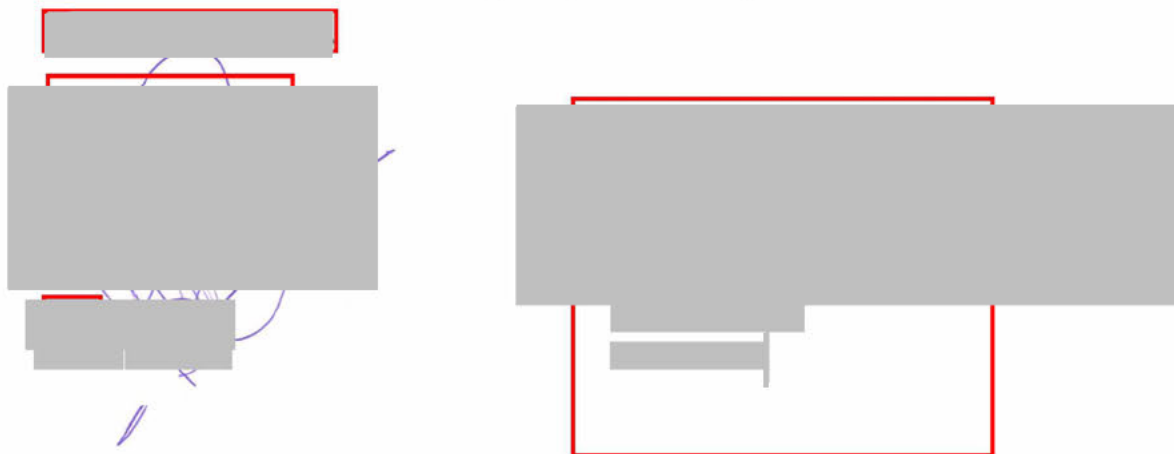
Geachte lezer,

Voor u ligt de rapportage van het onderzoek naar het draagvlak voor en de behoefte aan resomeren. Yarden wil, in samenwerking met de Nederlandse overheid, de mogelijkheid onderzoeken om deze nieuwe uitvaartmethode in Nederland te introduceren. In maart 2015 voerde MediaTest in dat kader kwalitatief onderzoek uit waarmee een eerste inzicht werd verkregen in de reacties van Nederlanders op een eventuele introductie van de methode en de overwegingen die daarbij spelen.

Op basis van dat onderzoek bestond de behoefte om het draagvlak voor resomeren te onderzoeken onder een representatief deel van de Nederlandse bevolking. Om die reden heeft Yarden aan MediaTest gevraagd een kwantitatief onderzoek uit te voeren. Onderzoek waarmee zowel het algemene draagvlak voor resomeren, de mate waarin men de methode voor zichzelf zal overwegen als de verschillen tussen diverse geloofsovertuigingen in kaart worden gebracht.

We hebben bovenstaande onderzocht door middel van een online enquête onder 1.155 inwoners van Nederland, waarbij gebruik is gemaakt van een disproportioneel gestratificeerde steekproef. Zodoende kunnen er uitspraken gedaan worden over de verschillende geloofsovertuigingen. Deze resultaten zijn vervolgens herwogen, zodat de uitkomsten representatief zijn voor de Nederlandse bevolking. In dit rapport geven we de resultaten van dit onderzoek weer.

Wij hebben met veel betrokkenheid aan dit onderzoek gewerkt en vertrouwen erop dat de onderzoeksresultaten Yarden en het ministerie verder zullen helpen bij de beslissing om resomeren al dan niet te introduceren in Nederland.

Inhoud

	Pagina
Resomeren zal geaccepteerd worden als aanvulling op bestaande uitvaartmethoden	
Management Samenvatting	4
Aanbevelingen	7
Achtergrond steekproef en onderzoeksopzet	8
Resultaten	
1. Positieve houding tegenover introductie resomeren	13
2. Voornamelijk niet-religieuzen overwegen resomeren	19
3. Milieu belangrijkste aspect om resomeren te overwegen	23
Verantwoording	28
Bijlage A, achtergrondvariabelen	29
Bijlage B, technische verantwoording	34

Management Samenvatting

In maart 2015 voerde MediaTest een kwalitatief onderzoek uit om inzicht te krijgen in de reacties van de Nederlandse bevolking ten aanzien van resomeren. Daarmee verkregen we een eerste indicatie dat de introductie van resomeren waarschijnlijk niet tot grote bezwaren onder de Nederlandse bevolking leidt. Ook aanhangers van verschillende geloofsovertuigingen bleken in dat onderzoek weinig problemen met de introductie van resomeren te hebben, ook wanneer zij de methode niet voor zichzelf zouden overwegen. Om deze resultaten verder te verdiepen, is er nu een kwantitatief onderzoek uitgevoerd onder 1.155 inwoners van Nederland.

Het huidige onderzoek geeft inzicht in hoeverre de Nederlandse bevolking de introductie van de nieuwe methode accepteert en overweegt voor de eigen uitvaart. De overwegingen die ten grondslag liggen bij de Nederlandse bevolking bij het overwegen van resomeren als uitvaartmethode zijn onderzocht. Ook is in kaart gebracht hoe aanhangers van verschillende geloofsovertuigingen denken over de diverse aspecten van resomeren.

De centrale conclusie van dit onderzoek is:

Resomeren zal geaccepteerd worden als aanvulling op de bestaande uitvaartmethoden.

Deze conclusie komt voort uit de volgende drie hoofdlijnen:

1. Het merendeel van de Nederlandse bevolking staat positief tegenover de introductie van resomeren.
2. Ook een relatief grote groep zou resomeren voor zichzelf overwegen, maar er zijn aanzienlijke verschillen tussen geloofsovertuigingen.
3. Het milieuvriendelijke karakter van de methode is het belangrijkste aspect om de methode in overweging te nemen voor de eigen uitvaart.

Resomeren

Resomeren is een nieuwe uitvaartmethode. Het is een alternatief voor begraven of cremieren. Wanneer resomeren wordt geïntroduceerd in Nederland, is er voor de bevolking meer keuze op het gebied van uitvaartmethoden.

Resomeren is vooral onderscheidend door het 'groene' karakter van de methode.

Steekproef

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van een disproportioneel gestratificeerde steekproef. Hierdoor zijn enkele subgroepen, in verhouding tot de Nederlandse bevolking, oververtegenwoordigd. Dit zorgt ervoor dat er ook over deze relatief kleine subgroepen gefundeerde uitspraken gedaan kunnen worden. Om de resultaten toch een goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking te laten zijn, is het totaal van de steekproef herwogen.

Management Samenvatting

---

1. Positieve houding tegen opzicht van de introductie resomeren

Een derde van de Nederlandse bevolking heeft geen bezwaar tegen de introductie van een nieuwe, respectvolle methode. De helft geeft aan dat het sterk afhankelijk is van de methode en slechts 5% heeft bezwaar tegen de introductie van een nieuwe, respectvolle methode.

Na het lezen van een gedetailleerde omschrijving van resomeren, geeft 59% aan geen bezwaar te hebben tegen de introductie van deze methode. Een derde staat hier neutraal tegenover en slechts 1 op de 10 heeft er bezwaar tegen. Er zijn grote verschillen te zien tussen aanhangers van verschillende geloofsovertuigingen. Niet-religieuzen, [rooms]katholieken en hervormden zien overwegend geen bezwaar in de introductie van resomeren. Gereformeerden en moslims hebben er vaker bezwaar tegen.

De helft van de Nederlandse bevolking staat zelfs positief ten opzichte van de introductie van resomeren als aanvulling op de huidige uitvaartmethoden. Hier geldt ook dat niet-religieuzen, [rooms]katholieken en hervormden hier positiever over zijn dan gereformeerden en moslims.

Ruim acht op de tien Nederlanders vindt dat iedereen vrij moet zijn om te kiezen tussen de verschillende uitvaartmethoden, inclusief resomeren. Ruim driekwart van de Nederlanders heeft er geen bezwaar tegen als anderen voor resomeren kiezen en een derde zou de methode onder de aandacht brengen bij familie, vrienden en andere bekenden.

2. Voornamelijk niet-religieuzen overwegen resomeren

Drie op de tien Nederlanders noemt het waarschijnlijk dat hij of zij resomeren in overweging neemt als methode voor de eigen uitvaart. Onder niet-religieuzen is dit zelfs vier op de tien. Gereformeerden en moslims vinden dit het minst vaak waarschijnlijk.

Als men nu moet kiezen, geeft 21% van de Nederlandse bevolking aan te kiezen voor resomeren. Onder niet-religieuzen ligt dit op 31%, waarmee resomeren populairder is dan begraven (24%) en ter beschikking stellen (12%) en nagenoeg gelijk is aan de groep die kiest voor cremieren (33%).

Management Samenvatting

De aanhangers van diverse geloven geven minder vaak aan te kiezen voor resomeren, wanneer zij op dit moment een keuze moeten maken. Van de gelovigen kiezen de (rooms)katholieken het vaakst voor resomeren [16%]. Deze methode wordt het minst vaak gekozen door moslims [2%], gereformeerden [6%] en protestanten [7%]. Van de hervormden geeft 9% de voorkeur aan resomeren.

Er heeft een beperkt aantal Hindoestanen en Boeddhisten deelgenomen aan de enquête, waardoor wij geen harde uitspraken over deze groepen kunnen doen. Wanneer toch voorzichtig wordt gekeken naar de bevindingen van de Hindoestanen en Boeddhisten, zien we dat deze groepen openstaan voor resomeren. 9% van de Hindoestanen en 13% van de Boeddhisten kiest voor resomeren, als zij op dit moment een keuze moeten maken.

Tevens valt op dat mensen die cremieren en/of ter beschikking stelling in overweging nemen, vaker kiezen voor resomeren dan mensen die begraven in overweging nemen. Mensen die cremieren niet overweging nemen, kiezen ook nauwelijks voor resomeren. Hiermee blijkt resomeren voornamelijk een alternatief te zijn voor cremieren.

3. Milieuvriendelijkheid belangrijkste aspect om resomeren te overwegen

Meer dan de helft van de mensen die resomeren in overweging nemen, doet dit uit milieu-gerelateerde overwegingen. Vooral de voordelen die resomeren heeft ten opzichte van cremieren spelen hierbij een belangrijke rol. Het verminderen van zowel de uitstoot van broeikasgassen als het energieverbruik worden vaak genoemd als belangrijkste aspect.

Andere genoemde redenen om resomeren in overweging te nemen zijn het gevoel/de emotie bij de methode en de lagere kosten in vergelijking met begraven. Religie, cultuur/land van herkomst en traditie spelen nauwelijks een rol bij het in overweging nemen van resomeren.

Veelgenoemde redenen om resomeren niet in overweging te nemen, zijn het gevoel/de emotie, de wensen van familie en vrienden, religieuze overwegingen en het traditionele aspect.

Aanbevelingen

Uit dit onderzoek blijkt dat resomeren geaccepteerd zal worden als aanvulling op de bestaande uitvaartmethoden. Ook onder degenen die de methode niet voor zichzelf zullen overwegen, bestaat over het algemeen weinig bezwaar tegen het aanbieden van resomeren naast cremieren en begraven.

Daarmee is aan een belangrijke voorwaarde voldaan voor de invoering van deze nieuwe methode en lijkt de weg vrij om de volgende stappen te zetten. Een belangrijke rol daarin is weggelegd voor de communicatie rondom resomeren.

Onze voornaamste aanbeveling is dan ook om de methode zorgvuldig te introduceren, rekening houdend met het feit dat verschillende aspecten van resomeren uitleg behoeven. Zo vinden wij in dit onderzoek enige duidelijkheid over de prijsperceptie van de methode. 17% van de Nederlandse bevolking noemt de methode duur en 16% vindt de methode goedkoop. Tegelijkertijd blijkt dat de kosten van de methode een belangrijk aspect is om al dan niet hiervoor te kiezen.

Uit het eerdere kwalitatieve onderzoek blijkt ook dat de exacte werking van de methode, het achterlaten van de kist, het uit de kist nemen van de overledene, de kleding en het niets kunnen meegeven in de kist aspecten zijn die uitgelegd moeten worden en waar men aan moet wennen.

Daarnaast is het goed om te beseffen dat het feit dat de overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking meent dat iedereen vrij is in de keuze voor een uitvaartmethode, niet automatisch leidt tot het aanbevelen van de methode bij anderen. Het onder de aandacht brengen van resomeren bij familie, vrienden of andere bekenden blijft enigszins achter ten opzichte van de acceptatie van de methode wanneer onbekenden hiervoor kiezen.

Tot slot is het goed te realiseren dat er altijd een groep zal zijn voor wie resomeren geen alternatief is, net zoals dat voor sommige bevolkingsgroepen geldt ten aanzien van de bestaande methoden. Resomeren blijkt vooral een alternatief voor cremieren.

> Achtergrond steekproef en onderzoeksopzet

Splitsing achtergrondvariabelen

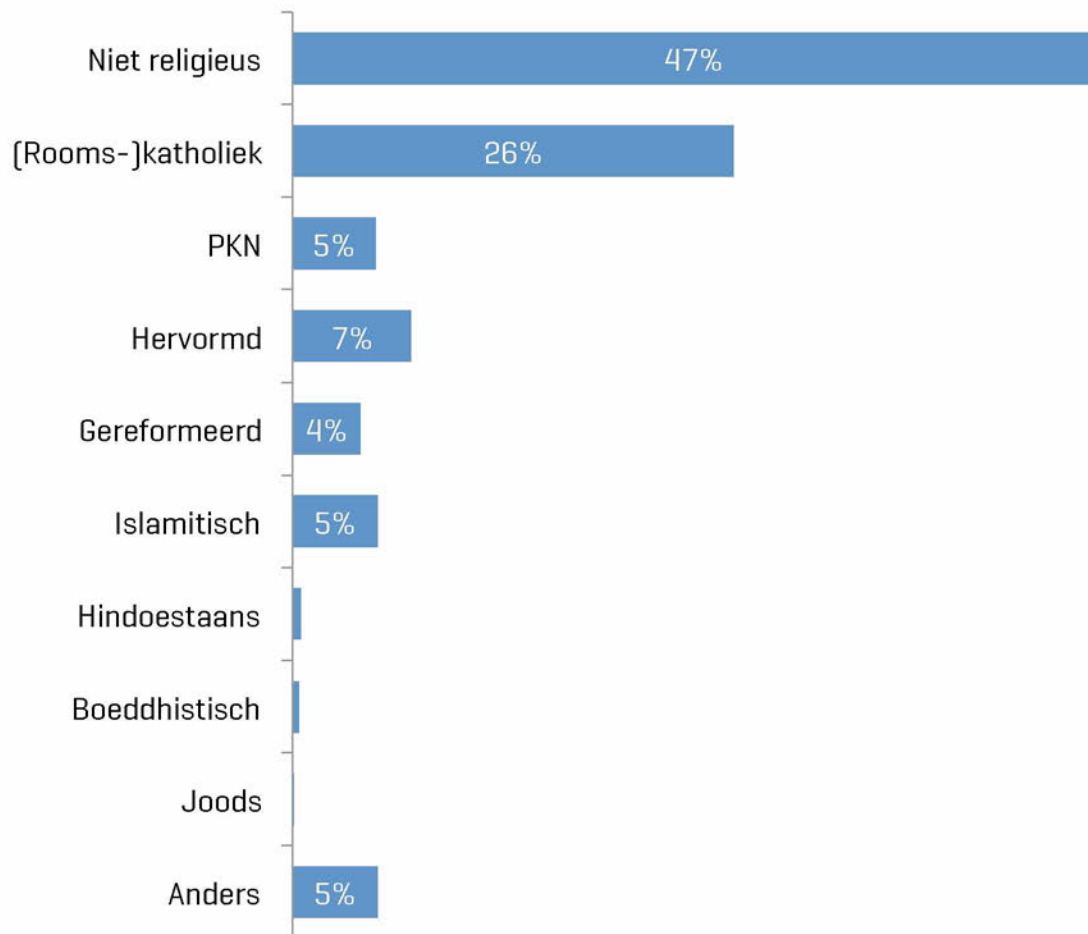

Bij de analyse en rapportage van het onderzoek naar resomeren zijn diverse uitsplitsingen gemaakt op basis van een aantal achtergrondvariabelen. Wanneer er relevante verschillen zijn gevonden op basis van deze variabelen, is dit vermeld in het kader aan de rechterkant van de pagina en/of in de figuren op de pagina.

Bij de analyse en rapportage is onderscheid gemaakt tussen verschillende subgroepen op basis van de onderstaande variabelen:

- Geloofsovertuiging
  - Niet religieus / (Rooms)katholiek / Protestantse Kerk Nederland (PKN) / Hervormd / Gereformeerd / Islamitisch / Hindoestaans* / Boeddhistisch* / Joods* / Anders*
  - * Omdat het aantal aanhangers van deze geloofsovertuiging dat deel heeft genomen aan de enquête erg laag is (n=7-37), moeten uitspraken over deze groepen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.
- Begraven overwegen
  - Begraven wel overwegen / begraven niet overwegen [zie pagina 30]
- Cremeren overwegen
  - Cremeren wel overwegen / cremeren niet overwegen [zie pagina 31]
- Ter beschikking stellen aan de wetenschap
  - Ter beschikking stellen wel overwegen / ter beschikking stellen niet overwegen [zie pagina 32]

Verdeling geloofsovertuigingen onder de Nederlandse bevolking

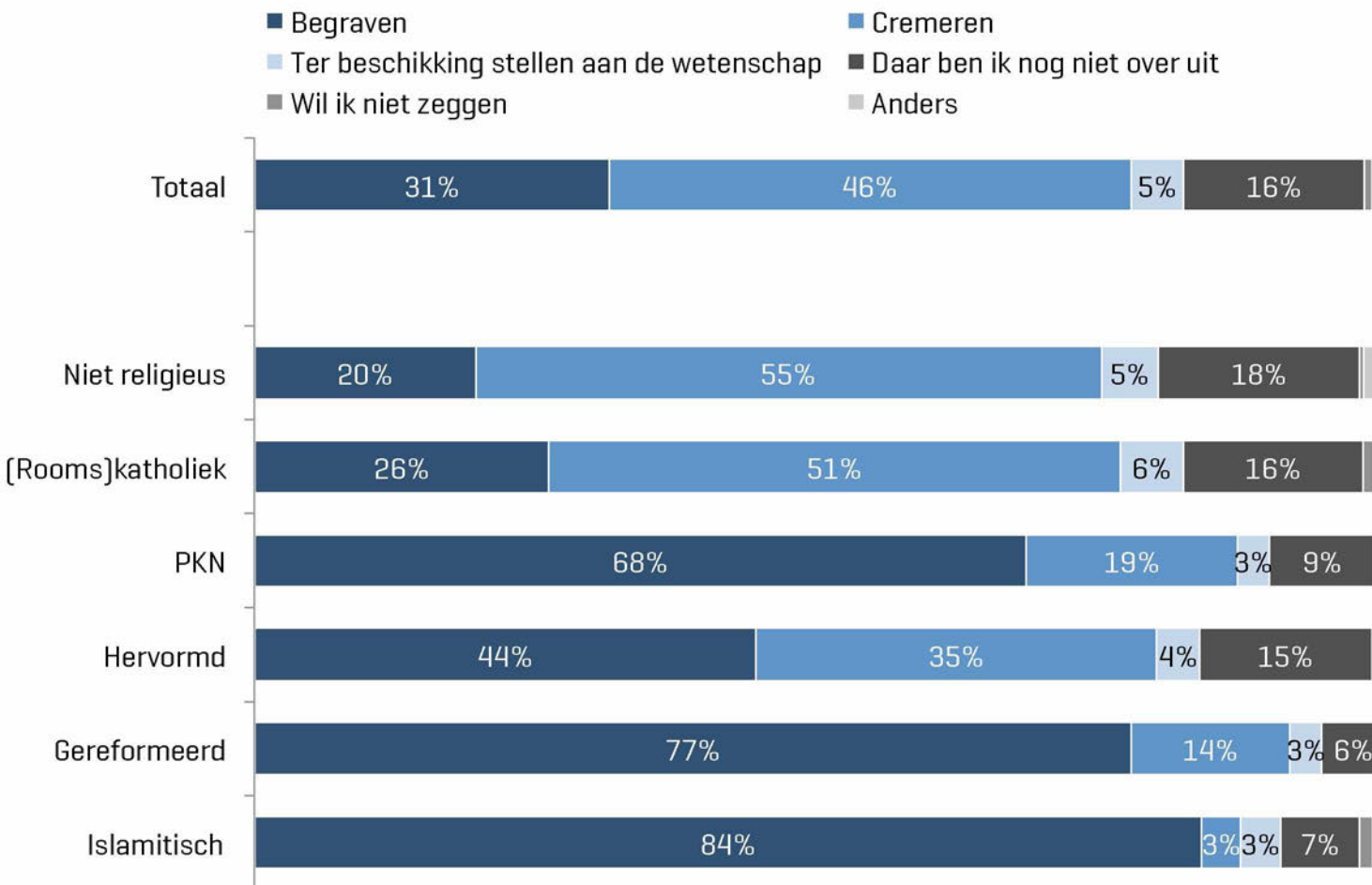
In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een disproportioneel gestratificeerde steekproef. Zodoende kunnen er uitspraken gedaan worden over de geloven met minder aanhangers. De steekproefgrootte van de verschillende geloofsovertuigingen is al volgt verdeeld in dit onderzoek:

- Niet religieus: n = 517
- [Rooms]katholiek: n = 196
- PKN: n = 107
- Hervormd: n = 79
- Gereformeerd: n = 71
- Islamitisch: n = 86
- Hindoestaans: n = 32
- Boeddhistisch: n = 23
- Joods: n = 7
- Anders: n = 37

Deze aantallen zijn vervolgens herwogen naar de verdeling hiernaast, die representatief is voor de totale Nederlandse bevolking.

Bij een aantal vragen zijn de percentages voor Hindoestanen en Boeddhisten vermeld. Gezien de kleine n van deze groepen, moeten deze resultaten voorzichtig geïnterpreteerd worden.

Keuze voor uitvaartmethode sterk afhankelijk van geloofsovertuiging

Van de Nederlandse bevolking kiest bijna de helft (46%) voor cremieren en bijna een derde (31%) voor begraven als uitvaartmethode. Wanneer wordt ingezoomd op aanhangers van verschillende geloven, zien we dat hun voorkeuren sterk verschillen van elkaar.

Niet-gelovigen en [rooms]katholieken kiezen het vaakst voor cremieren als uitvaartmethode. Ongeveer de helft van deze groepen kiest voor deze methode.

Aanhangers van de Protestantse Kerk Nederland (PKN), hervormden en gereformeerden geven de voorkeur aan begraven. Vooral onder gereformeerden en onder leden van de PKN is deze voorkeur erg duidelijk.

Maar liefst 84% van de Islamieten geeft de voorkeur aan begraven. Aanhangers van de Islam geven in zeer beperkte mate aan te kiezen voor een andere uitvaartmethode.

Figuur 2: 'Welke uitvaartmethode zou u zelf kiezen?' (n=1.155)

Gedetailleerde omschrijving resomeren

Voordat er specifieke vragen over resomeren zijn gesteld, kregen de deelnemers aan de enquête een gedetailleerde beschrijving van de methode te zien. Deze beschrijving staat hieronder.

Resomeren

Resomeren is een nieuwe uitvaartmethode. Het is een alternatief voor begraven of cremeren. Omdat er behoefte is aan meer keuze op het gebied van uitvaartmethoden is resomeren ontwikkeld. Het 'groene' karakter van resomeren sluit prima aan bij de vraag naar milieuvriendelijke methodieken.

Wat is resomeren?

Een uitvaart waarbij men voor resomeren kiest, lijkt veel op een uitvaart met een crematie. Tenminste tot het moment van het einde van de afscheidsplechtigheid.

Bij resomeren wordt de overledene in een luchtdichte cilinder geplaatst. Hier worden water en loogzout aan toegevoegd. Met behulp van hoge druk én door verwarming wordt het resomatieproces in gang gezet. Dit proces duurt net zo lang als een gemiddelde crematie, ongeveer 1,5 uur. Na afloop van het proces blijft er een vloeistof en wit poeder over. Het water wordt onttrokken aan de cilinder en gaat gezuiverd terug de natuur in. Het poeder wordt in een urn gedaan en wordt aan de nabestaanden gegeven. Het poeder kan verstrooid of bijgezet worden.

Kist en kleding

Bij cremeren blijft het lichaam in de kist en wordt deze met de kist verbrand. Met resomeren is dat anders. De overledene wordt respectvol, zonder kist in de cilinder geplaatst. De kist blijft achter en het materiaal van de kist wordt gerecycled. Het is belangrijk dat de kleding van de overledene biologisch afbreekbaar is, zoals wol of katoen. Er kunnen geen persoonlijke spullen aan de overledene meegegeven worden.

Milieuvriendelijk

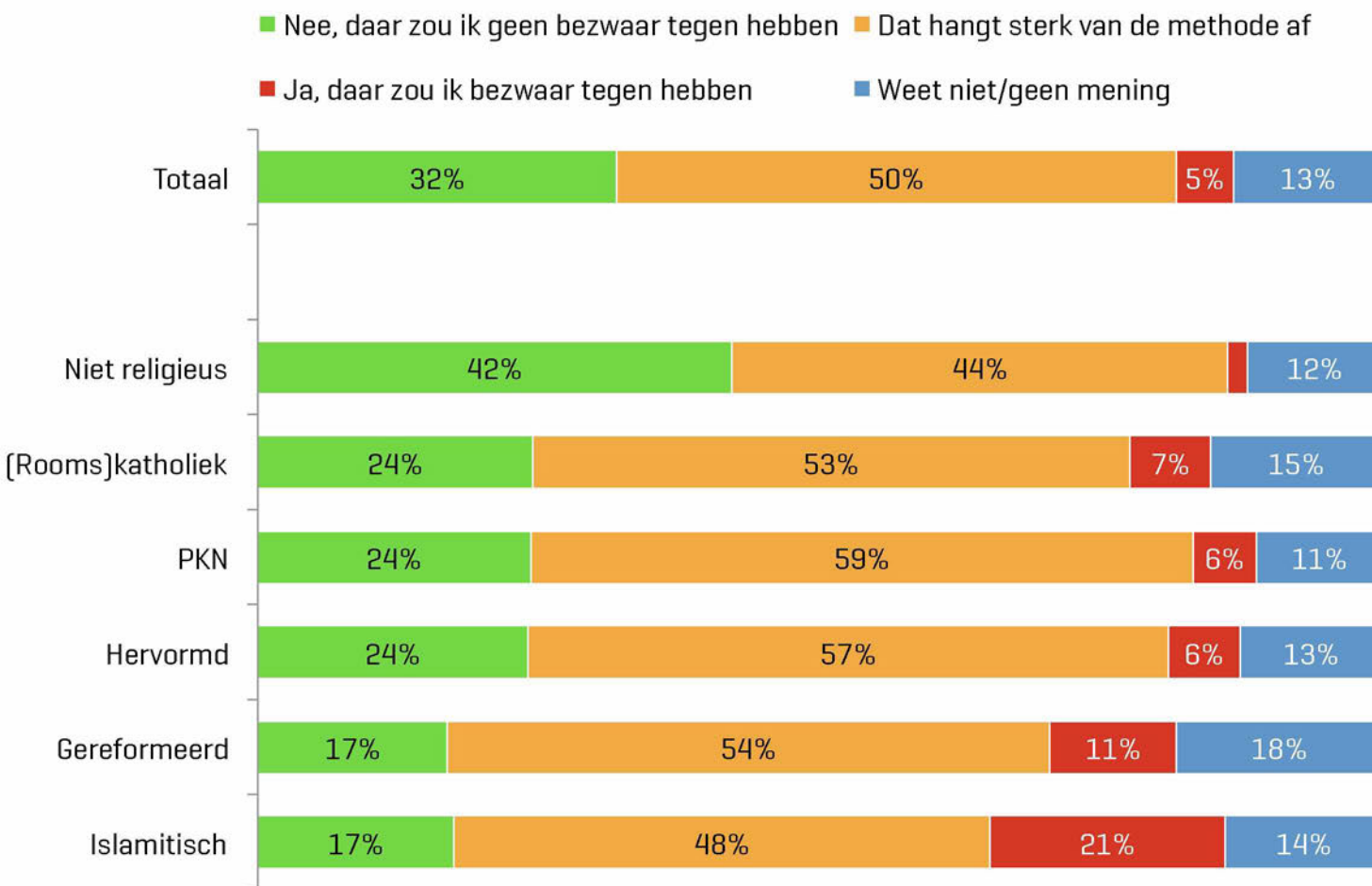
Resomeren is een schoon proces. Het idee dat het lichaam terug aan de natuur gegeven wordt – het verwatert als het ware – kan mensen een goed gevoel geven. Resomeren is ook een erg milieuvriendelijke uitvaartmethode. Het elektriciteit- en gasverbruik is bij resomeren minder dan 14% van de hoeveelheid verbruikt bij cremeren. Daarnaast er is er geen kwikuitstoot. Hierdoor is de milieubelasting 35% lager dan bij een crematie. De kosten van een uitvaart waarbij men voor resomeren kiest, zijn gelijk aan die van cremeren.

1

> Positieve houding ten aanzien van introductie resomeren

Nauwelijks bezwaar tegen nieuwe methode (algemeen)

Van de Nederlandse bevolking geeft slechts 5% aan bezwaar te hebben tegen de introductie van een nieuwe, respectvolle uitvaartmethode. De helft (50%) geeft aan dat het sterk afhankelijk is van de methode of zij daar bezwaar tegen hebben of niet. Een derde (32%) geeft aan geen bezwaar te hebben tegen de introductie van een nieuwe methode.

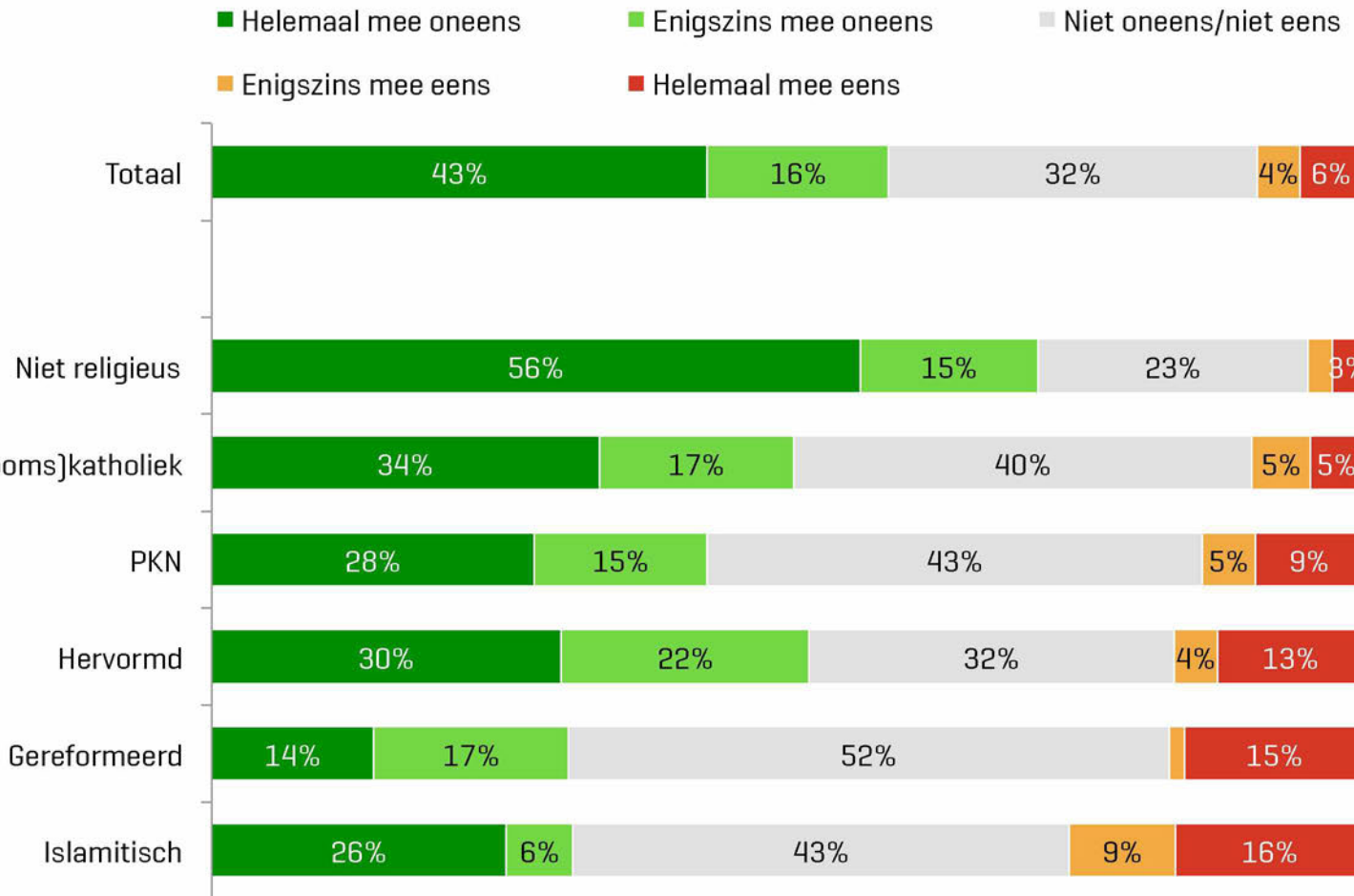
Er zijn grote verschillen te zien tussen aanhangers van diverse geloofsovertuigingen. Niet-religieuzen staan het vaakst open voor de introductie van een nieuwe uitvaartmethode. Van hen geeft 42% aan hier geen probleem in te zien. Een kwart (24%) van de katholieken, protesten en hervormden heeft geen bezwaar tegen de introductie van een nieuwe methode.

Onder de moslims is de weerstand tegen de introductie van een nieuwe uitvaartmethode het grootst. Een op de vijf (21%) moslims heeft bezwaar tegen de introductie van een nieuwe uitvaartmethode.

Figuur 3: 'Momenteel is er in Nederland keuze uit meerdere uitvaartmethoden: begraven, cremieren of ter beschikking stellen aan de wetenschap. Stel dat er een nieuwe, respectvolle uitvaartmethode wordt geïntroduceerd. Zou u hier bezwaar tegen hebben?' (n=1.155)

Slechts 10% heeft bezwaar tegen resomeren in Nederland

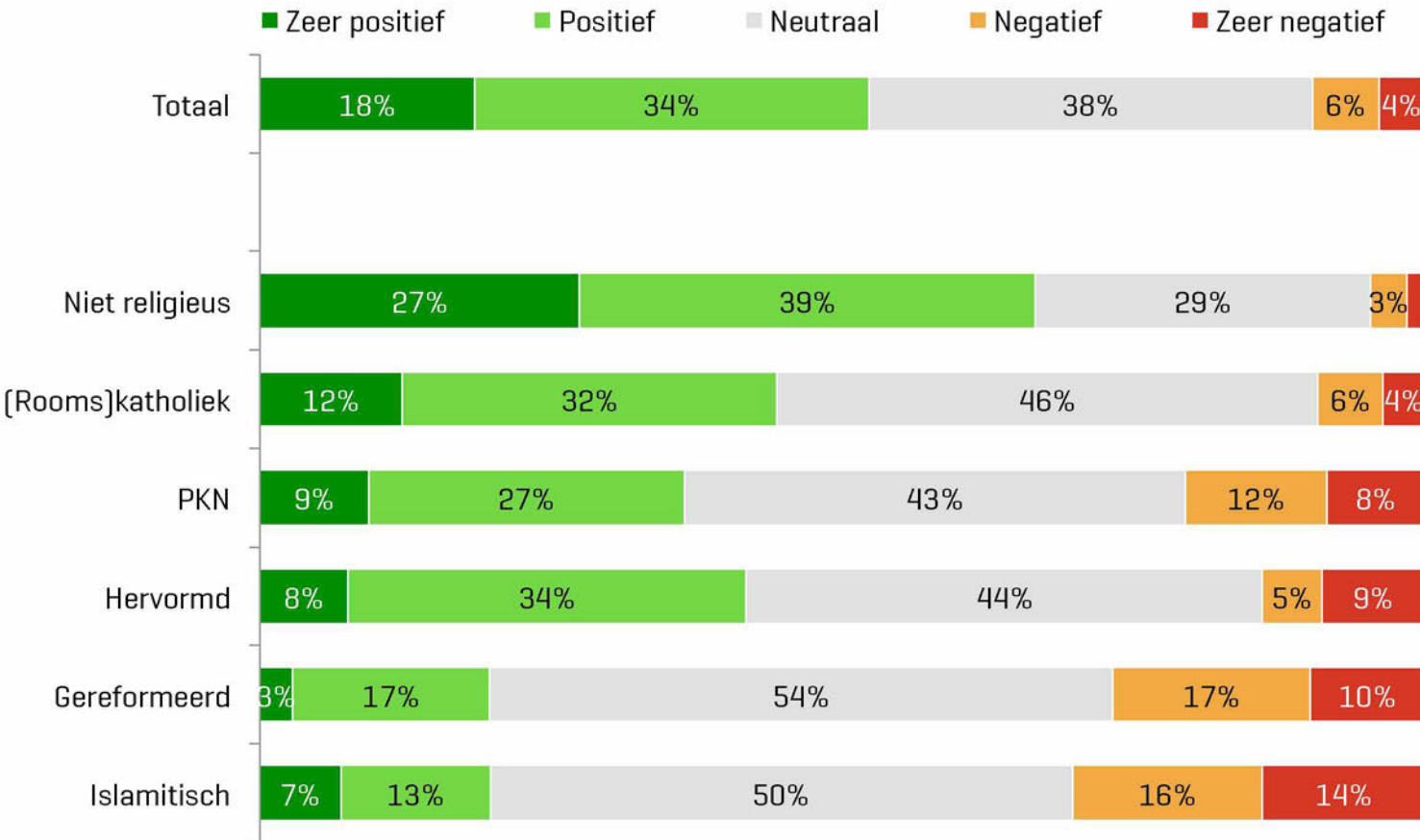
Na het lezen van de beschrijving van resomeren, heeft slechts 10% van de Nederlandse bevolking er bezwaar tegen als dit mogelijk zou zijn. 59% geeft aan hier geen bezwaar tegen te hebben en een derde (32%) staat hier neutraal tegenover.

De niet-religieuzen hebben er het minst bezwaar tegen als resomeren in Nederland mogelijk zou zijn. 71% geeft aan er geen bezwaar tegen te hebben. Slechts 5% heeft er wel bezwaar tegen.

Van de protestanten, hervormden, gereformeerden en moslims hebben relatief gezien meer mensen er bezwaar tegen als resomeren in Nederland mogelijk zou zijn. Dit is het hoogst onder de moslims. Van hen geeft een kwart (25%) aan er bezwaar tegen te hebben.

9% van de Hindoestanen en 4% van de Boeddhisten heeft er bezwaar tegen als resomeren in Nederland mogelijk zou zijn. Ongeveer de helft (47% en 48%) is hier neutraal in.

Helft Nederlandse bevolking positief over introductie resomeren als aanvulling op bestaande methoden

Zoals op de vorige pagina staat, heeft 59% geen bezwaar tegen de introductie van resomeren. Daarnaast is 52% van de bevolking zelfs positief over de introductie van resomeren als aanvulling op de huidige methoden.

Niet-religieuzen zijn het vaakst positief tegenover de introductie van resomeren als aanvulling op de huidige uitvaartmethoden. Slechts 5% staat hier negatief tegenover.

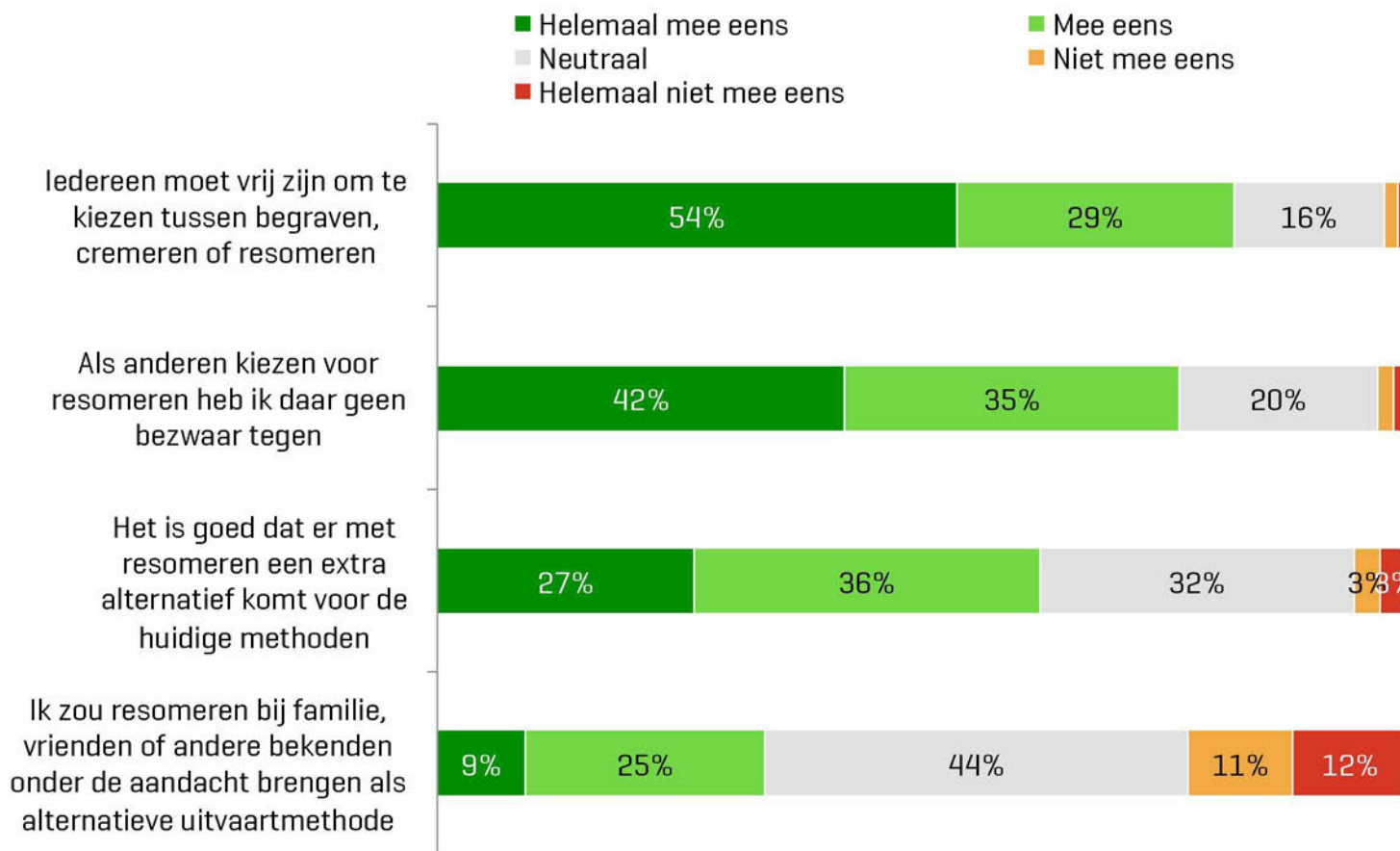
Drie op de tien (30%) moslims zijn negatief over de introductie van resomeren. Onder gereformeerden is dit ongeveer een kwart (27%).

Binnen elke geloofsovertuiging staat het grootste gedeelte (43%-54%) neutraal tegenover de introductie van resomeren als aanvulling op de bestaande methoden.

Degenen die ter beschikking stellen in overweging nemen, staan het meest positief tegenover de introductie van resomeren.

Figuur 5: 'Hoe staat u tegenover de introductie van resomeren in Nederland als aanvulling op de bestaande uitvaartmethoden begraven en cremen?' (n=1.155)

Resomeren welkome aanvulling op huidige methoden

Ruim acht op de tien [83%] Nederlanders vinden dat iedereen vrij moet zijn om te kiezen tussen begraven, cremieren en resomeren. Daarnaast geeft ruim driekwart [77%] van de Nederlanders aan er geen bezwaar tegen te hebben als een ander voor resomeren kiest.

63% van de Nederlandse bevolking vindt het goed dat met de introductie van resomeren een extra alternatief komt voor de huidige uitvaartmethoden.

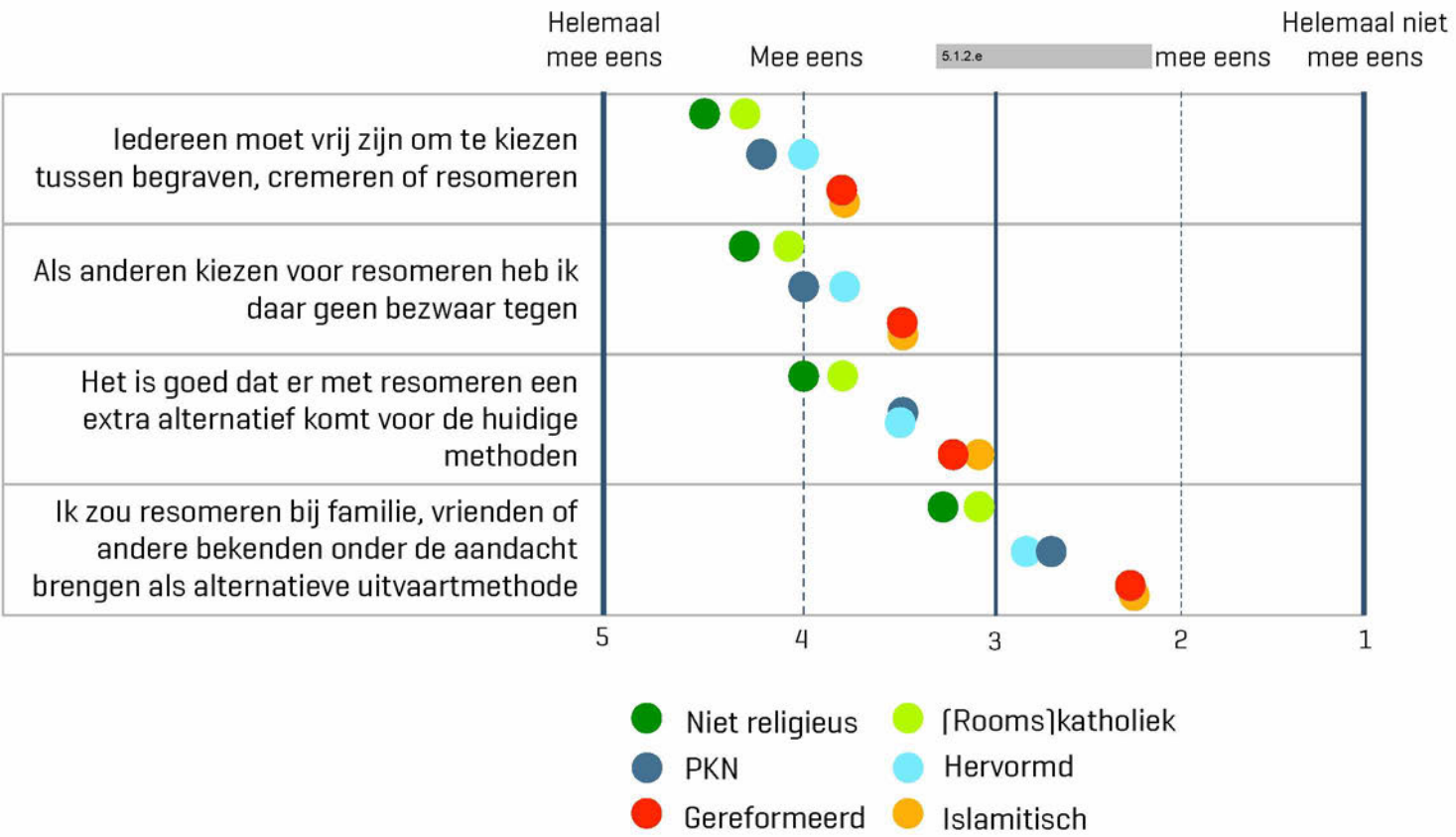
Het aanraden van resomeren onder familie, vrienden of andere bekenden ligt iets lager. Maar alsnog geeft ruim een derde [34%] aan deze nieuwe methode aan te raden. 23% geeft aan dit niet te doen.

Mensen die cremieren en/of ter beschikking stelling in overweging nemen, staan over het algemeen het meest positief tegenover de introductie van resomeren. Mensen die begraven in overweging nemen zijn een stuk minder positief.

Figuur 6: 'In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?' (n=1.155)

Gereformeerden en islamieten accepteren resomeren in mindere mate

Er is een duidelijke verdeling te zien tussen de diverse geloven en de houding tegenover resomeren. De niet-religieuzen staan het meest positief tegenover resomeren. Zij zijn het het vaakst eens met de stellingen. Ook de [rooms]katholieken accepteren de keuze voor resomeren relatief gezien vaak.

Gereformeerden en moslims accepteren de keuze voor resomeren het minst vaak. Zij scoren op alle stellingen het meest rechts, wat inhoudt dat zij het het minst vaak eens zijn met de stelling. Wel zitten zij bij de eerste drie stellingen boven het gemiddelde van schaal. Deze groepen zouden resomeren waarschijnlijk niet onder de aandacht brengen bij bekenden.

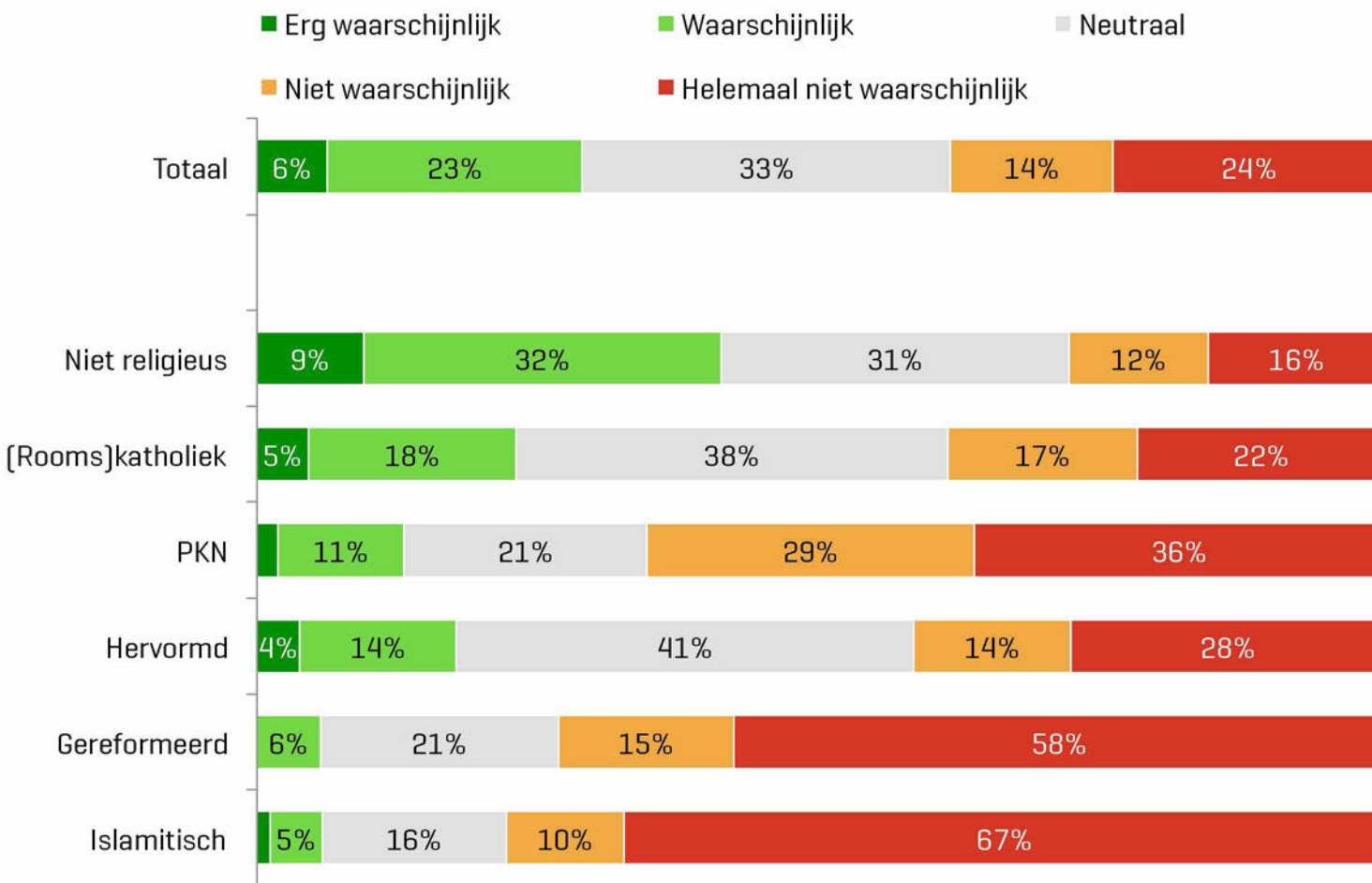
Protestanten en hervormden scoren in vergelijking met de andere geloofsovertuigingen gemiddeld.

Figuur 7: 'In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?' (n=1.155)

> Voornamelijk niet-religieuzen overwegen resomeren voor zichzelf

Drie op de tien Nederlanders zou resomeren voor zichzelf in overweging nemen

Bijna drie op de tien (29%) Nederlanders zou resomeren in overweging nemen als methode voor de eigen uitvaart. 38% geeft aan dit waarschijnlijk niet te doen.

De niet-religieuzen zouden resomeren het vaakst overwegen. 41% geeft aan dit wel te doen en 28% geeft aan dit niet te doen.

Ongeveer driekwart van de moslims (77%) en gereformeerden (73%) zou resomeren als methode voor de eigen uitvaart waarschijnlijk niet overwegen. Bij beide geloofsovertuigingen geeft slechts 6% aan dit wel te doen.

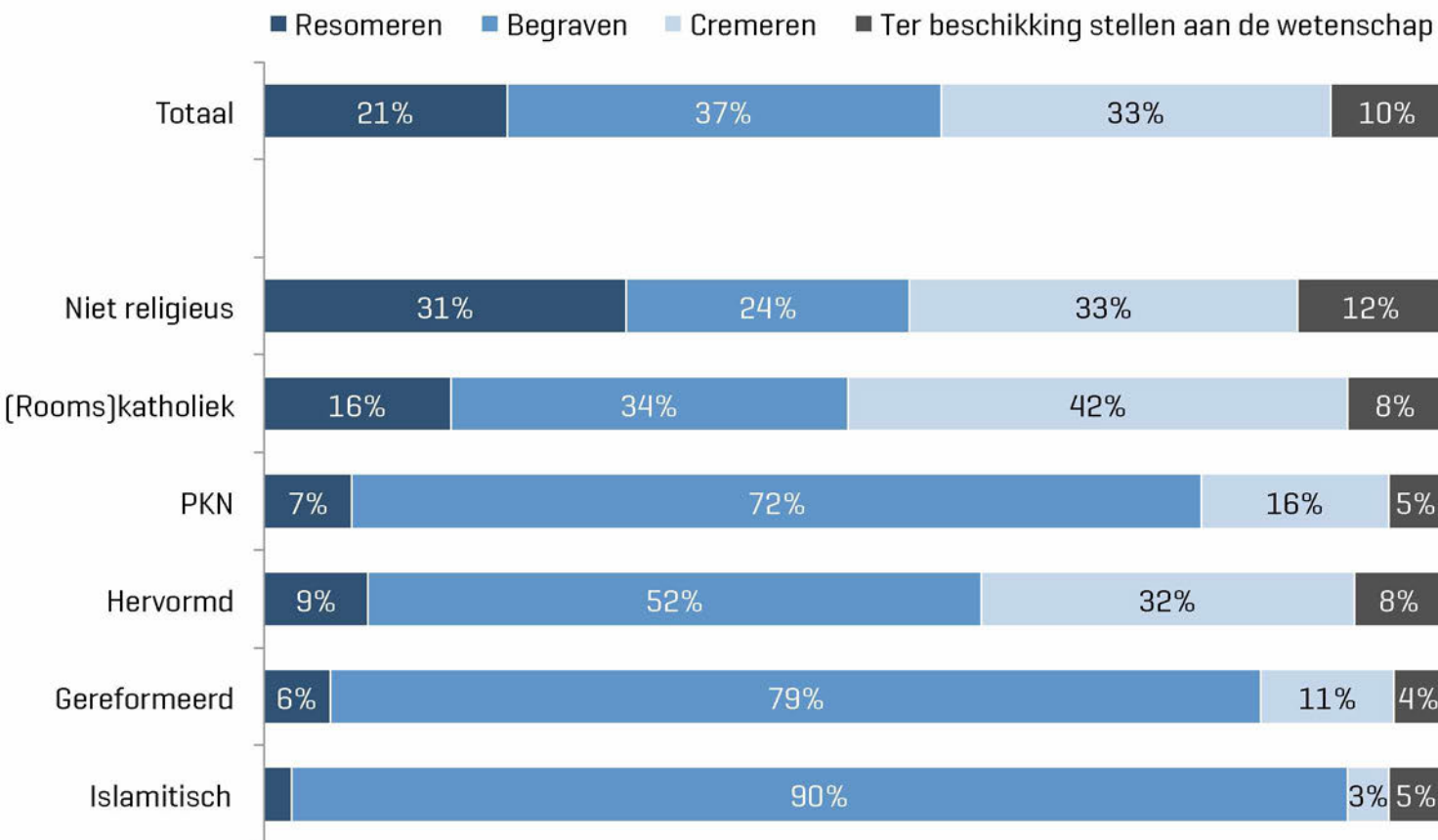
Van de gelovigen zouden de [rooms] katholieken resomeren het vaakst overwegen voor de eigen uitvaart. Bijna een kwart (23%) van hen geeft aan dit te doen, maar de groep die dit niet zou doen is groter (39%).

9% van de Hindoestanen en 21% van de Boeddhisten zou resomeren in overweging nemen.

Figuur 8: 'Hoe waarschijnlijk is het dat u resomeren in overweging neemt als methode voor uw eigen uitvaart?' (n=1.155)

Een op vijf Nederlanders heeft voorkeur voor resomeren

Als men nu zou moeten kiezen, kiest maar liefst een op de vijf [21%] Nederlanders voor resomeren. De groepen die kiezen voor begraven of cremeren zijn wel groter, maar toch zou een groot deel van de Nederlandse bevolking kiezen voor deze nieuwe, onbekende methode.

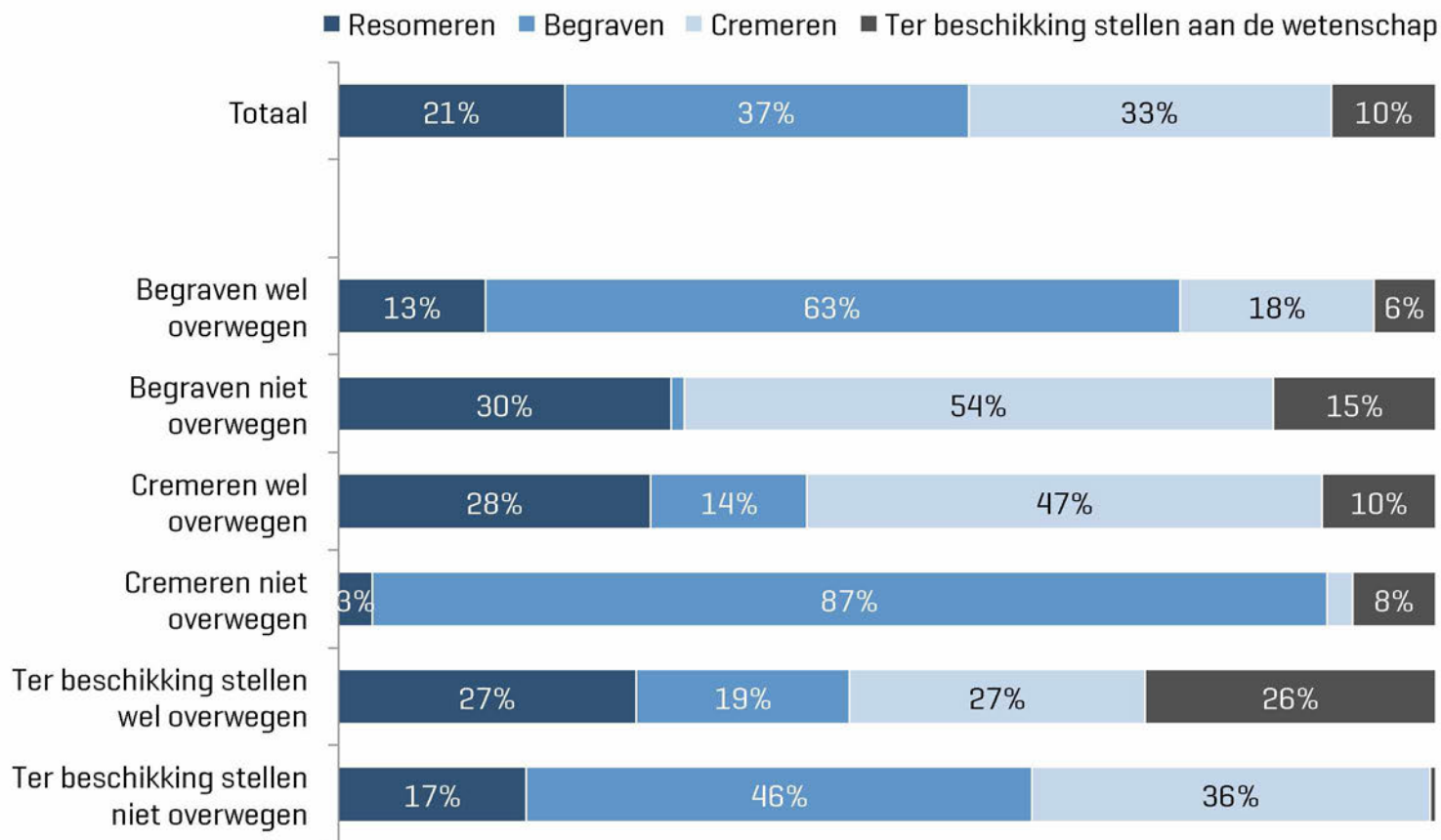
Onder niet-religieuzen ligt het percentage dat de voorkeur geeft aan resomeren zelfs nog hoger. Bijna een derde [31%] van deze groep heeft een voorkeur voor resomeren. Daarmee is het populairder dan begraven en nagenoeg even populair als cremeren.

Hervormden, protestanten, gereformeerden en moslims geven in beperkte mate de voorkeur aan resomeren. Deze groepen kiezen overwegend voor begraven.

9% van de Hindoestanen en 13% van de Boeddhisten geeft de voorkeur aan resomeren.

Figuur 9: 'Als u nu zou moeten kiezen uit deze vier uitvaartmethoden, welke methode heeft dan uw voorkeur?' [n=1.115]

Resomeren lijkt alternatief voor cremieren te zijn

Wanneer de vraag van de vorige slide ook wordt gesplitst naar de methoden die men in overweging neemt, zien we hier grote verschillen.

De groep die het vaakst voor resomeren kiest, is de groep die begraven niet in overweging neemt. 30% van deze groep kiest voor resomeren, op het moment dat zij nu moeten kiezen. Onder de mensen die cremieren wel in overweging zouden nemen, kiest een nagenoeg even grote groep (28%) voor resomeren [Deze twee subgroepen overlappen grotendeels in de mensen in deze groepen: mensen die begraven niet overwegen, overwegen cremieren vaak wel]. Resomeren lijkt hierdoor vooral een alternatief te zijn voor cremieren.

Onder de mensen die ter beschikking stelling in overweging nemen, kiest 27% voor resomeren.

Mensen die cremieren niet in overweging nemen, kiezen in zeer beperkte mate (3%) voor resomeren.

Figuur 10: 'Als u nu zou moeten kiezen uit deze vier uitvaartmethoden, welke methode heeft dan uw voorkeur?' (n=1.155)

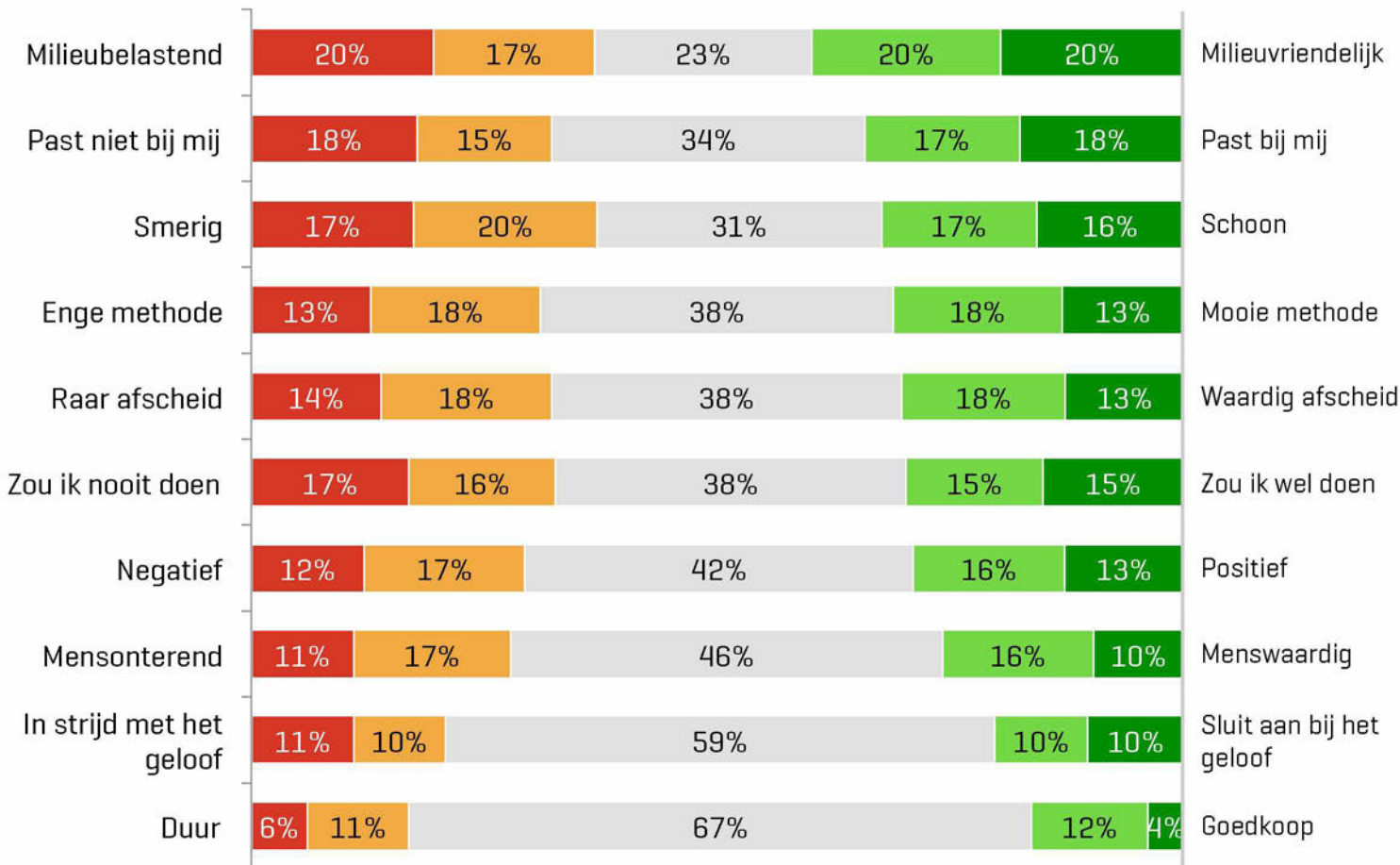
3

> Milieu belangrijkste aspect om resomeren te overwegen

Meningen zijn verdeeld tussen voor- en tegenstanders

Aan de Nederlandse bevolking is gevraagd welke kenmerken zij het beste bij resomeren vinden passen. Wat opvalt is dat voor vrijwel alle aspecten geldt dat er ongeveer evenveel voor- als tegenstanders zijn.

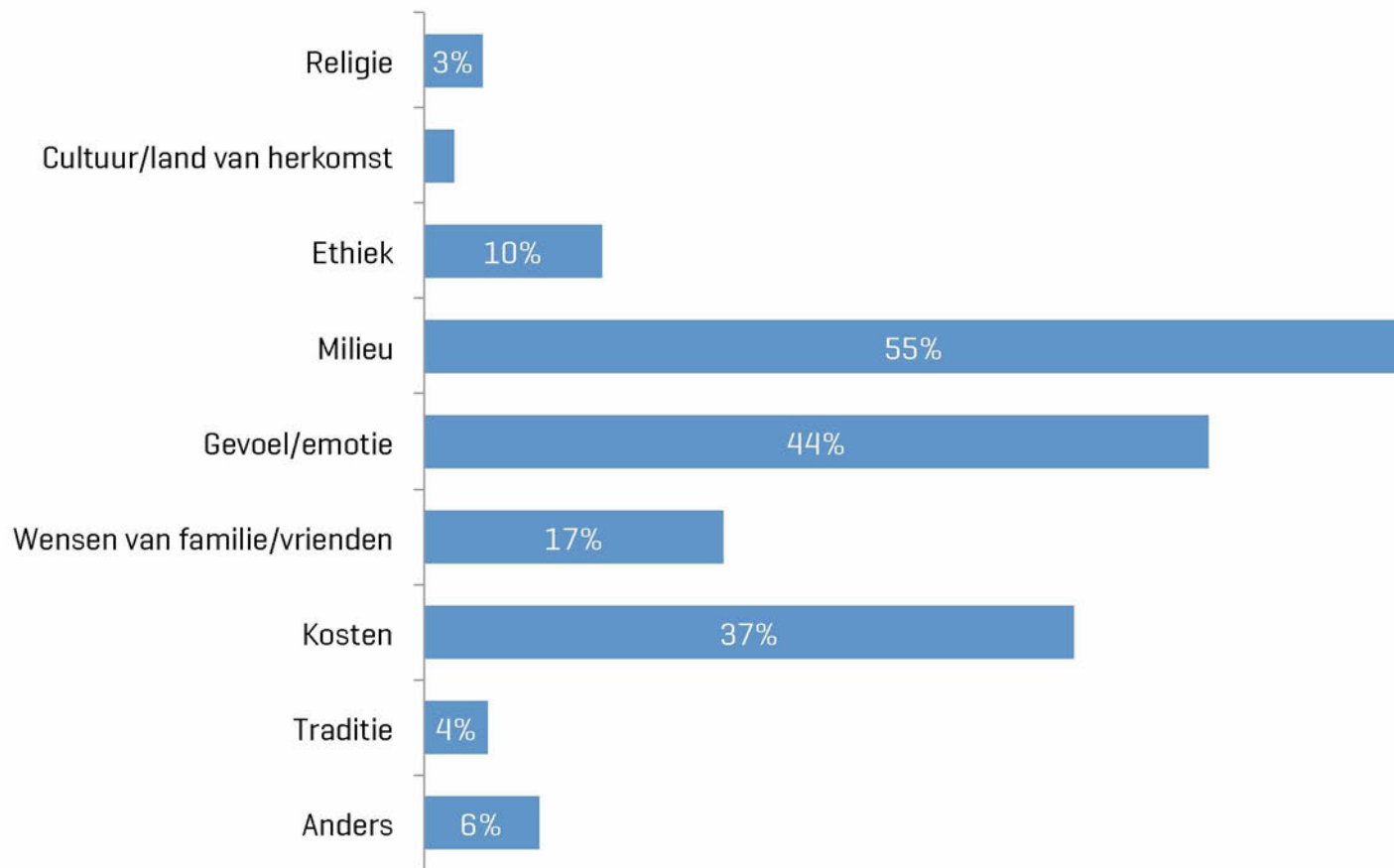
We vinden geen grote verschillen tussen de religies.

De milieuvriendelijkheid van de methode wordt het vaakst (40% van de Nederlanders) genoemd als positief aspect. Daarentegen, een nagenoeg even grote groep (37%) vindt de methode milieubelastend.

35% van de Nederlanders vindt de methode bij hen passen. 31% vindt resomeren een mooie methode en een waardig afscheid. Maar ook hier zijn de groepen die het hier niet mee eens zijn, even groot.

Figuur 11: 'Geef bij onderstaande tegenstellingen aan welke u het beste bij resomeren vindt passen.' (n=1.155)

Milieuvriendelijkheid belangrijkste aspect om resomeren te overwegen

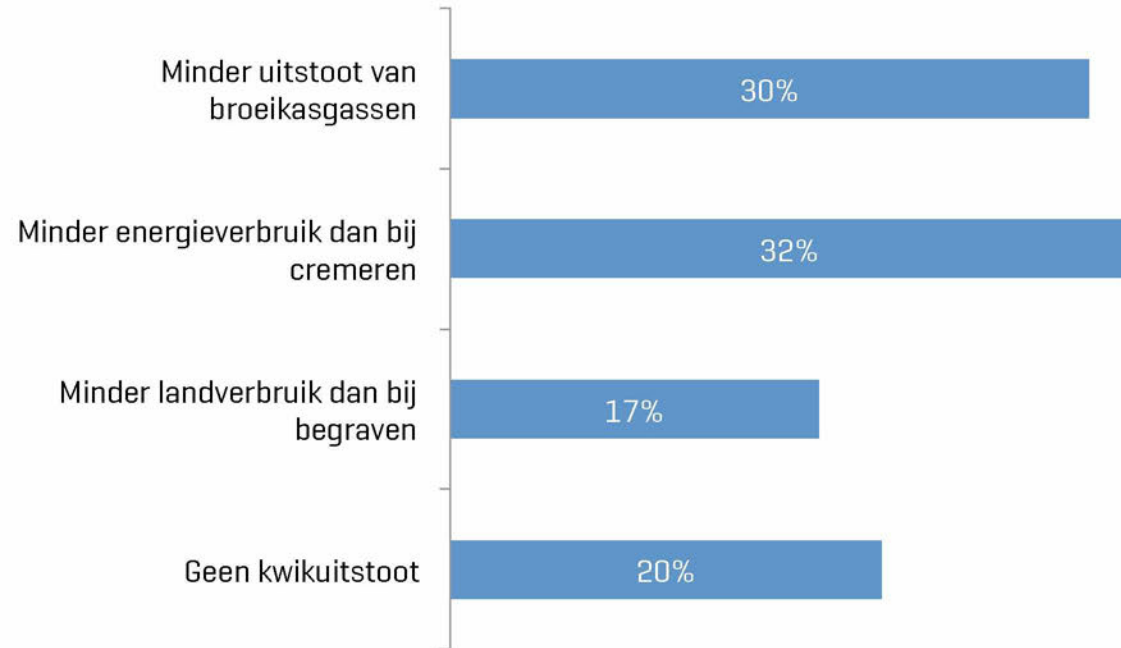
Het merendeel [55%] van de mensen die aangeven resomeren in overweging te nemen als uitvaartmethode, doet dit uit milieugerelateerde overwegingen.

44% neemt resomeren in overweging voor de eigen uitvaart vanwege het gevoel/emotie bij de methode. 37% neemt de nieuwe methode in overweging vanwege de lagere kosten in vergelijking met begraven.

Religie, cultuur/land van herkomst en traditie spelen nauwelijks een rol bij het in overweging nemen van resomeren.

Er moet opgemerkt worden dat in de gedetailleerde omschrijving van resomeren de aandacht ligt op de milieuvriendelijkheid van de methode. Dit kan een verklaring zijn voor de grote groep die aangeeft dat het milieu een belangrijke reden is om de methode wel in overweging te nemen.

Vooral voordelen ten opzichte van cremieren van belang

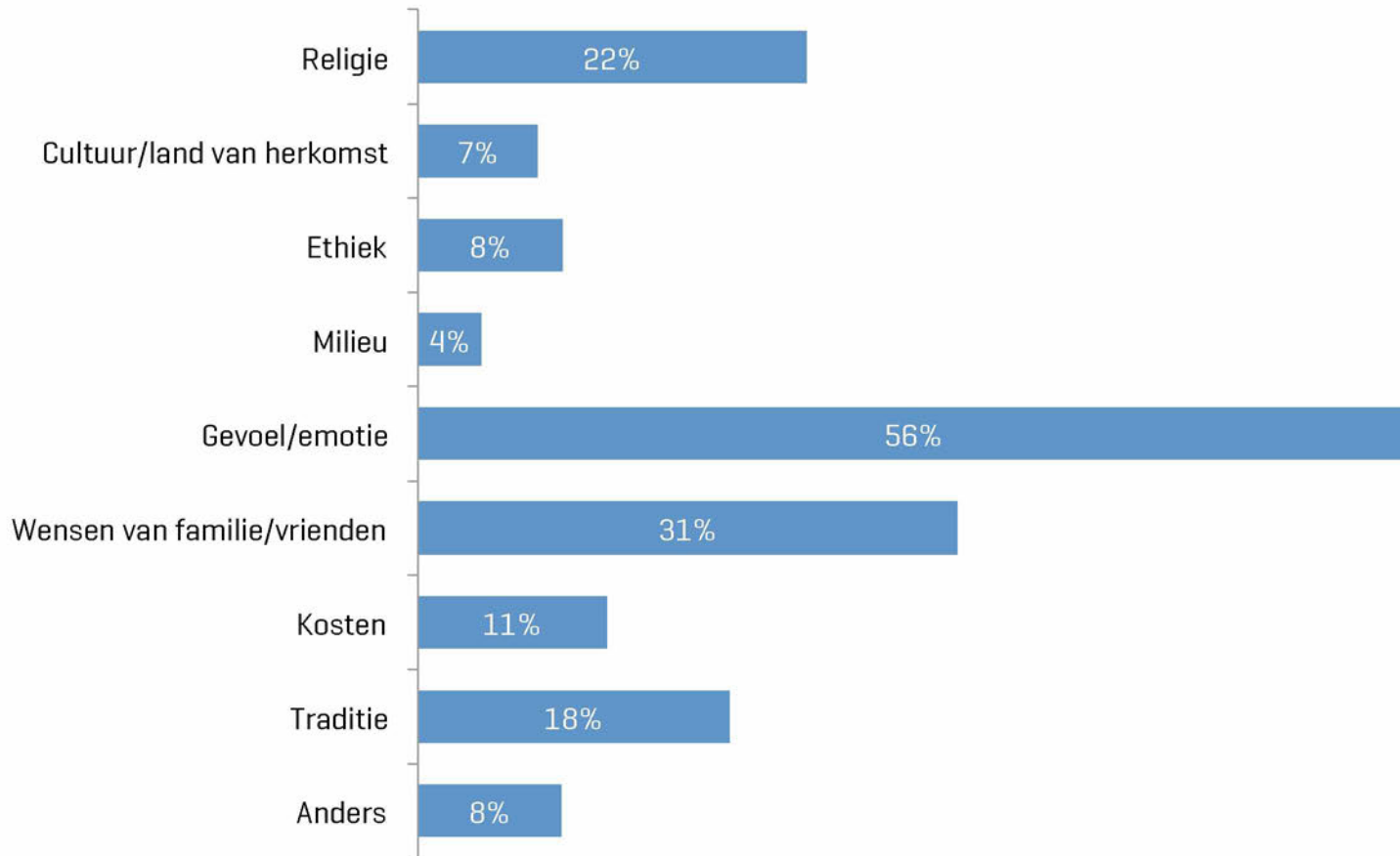

Van de mensen die resomeren als uitvaartmethode overwegen uit milieu-gerelateerde overwegingen, geeft een derde [32%] aan dit te doen vanwege het lagere energieverbruik in vergelijking met cremieren. Een nagenoeg even grote groep [30%] vindt het belangrijkste aspect dat er met resomeren minder uitstoot van broeikasgassen is. Een op de vijf [20%] vindt het belangrijkste milieu-gerelateerde voordeel dat er geen kwikuitstoot plaats vindt bij resomeren.

De drie milieu-gerelateerde voordelen die resomeren heeft ten opzichte van cremieren worden belangrijker bevonden dan het voordeel dat resomeren heeft ten opzichte van begraven. 17% vindt het belangrijkste aspect dat er minder landverbruik is door resomeren in vergelijking met begraven.

Gevoel/emotie belangrijkste aspect om resomeren niet te overwegen

Het merendeel [56%] van de mensen die resomeren niet in overweging nemen als uitvaartmethode, geeft aan dit te doen vanwege het gevoel/emotie bij de methode.

Ongeveer een derde [31%] neemt resomeren niet in overweging voor de eigen uitvaart omwille van de wensen van familie en vrienden.

22% neemt resomeren niet in overweging als uitvaartmethode vanwege hun religie. Ook geeft 18% aan dit niet te doen vanwege het traditionele aspect.

Onderzoek naar draagvlak voor resomeren	
Documentnummer	R-3833
Betrokkene Yarden	[REDACTED]
Betrokkenen MediaTest	[REDACTED]
	[REDACTED]

© 2016, BTC MediaTest BV

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MediaTest BV.

BTC MediaTest BV

[REDACTED]
Postbus 5.12e [REDACTED]

[REDACTED]
020 410 00 00

www.mediatest.nl

KvK 11041988

Rabobank 1202.89.741

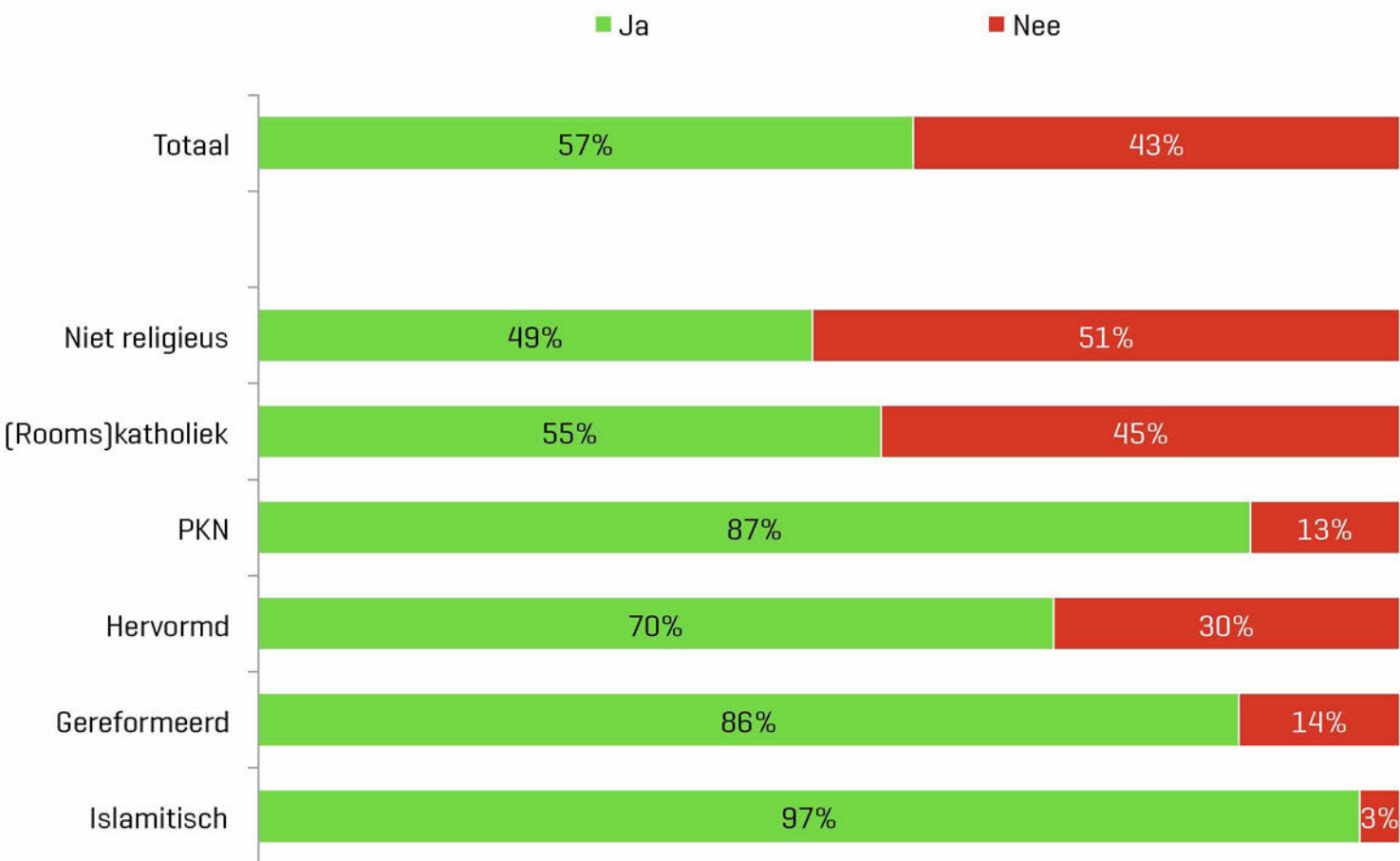
A

> Achtergrondvariabelen

Moslims, protestanten en gereformeerden overwegen begraven het vaakst

Ruim de helft [57%] van de Nederlandse bevolking zou begraven in overweging nemen voor de eigen uitvaart.

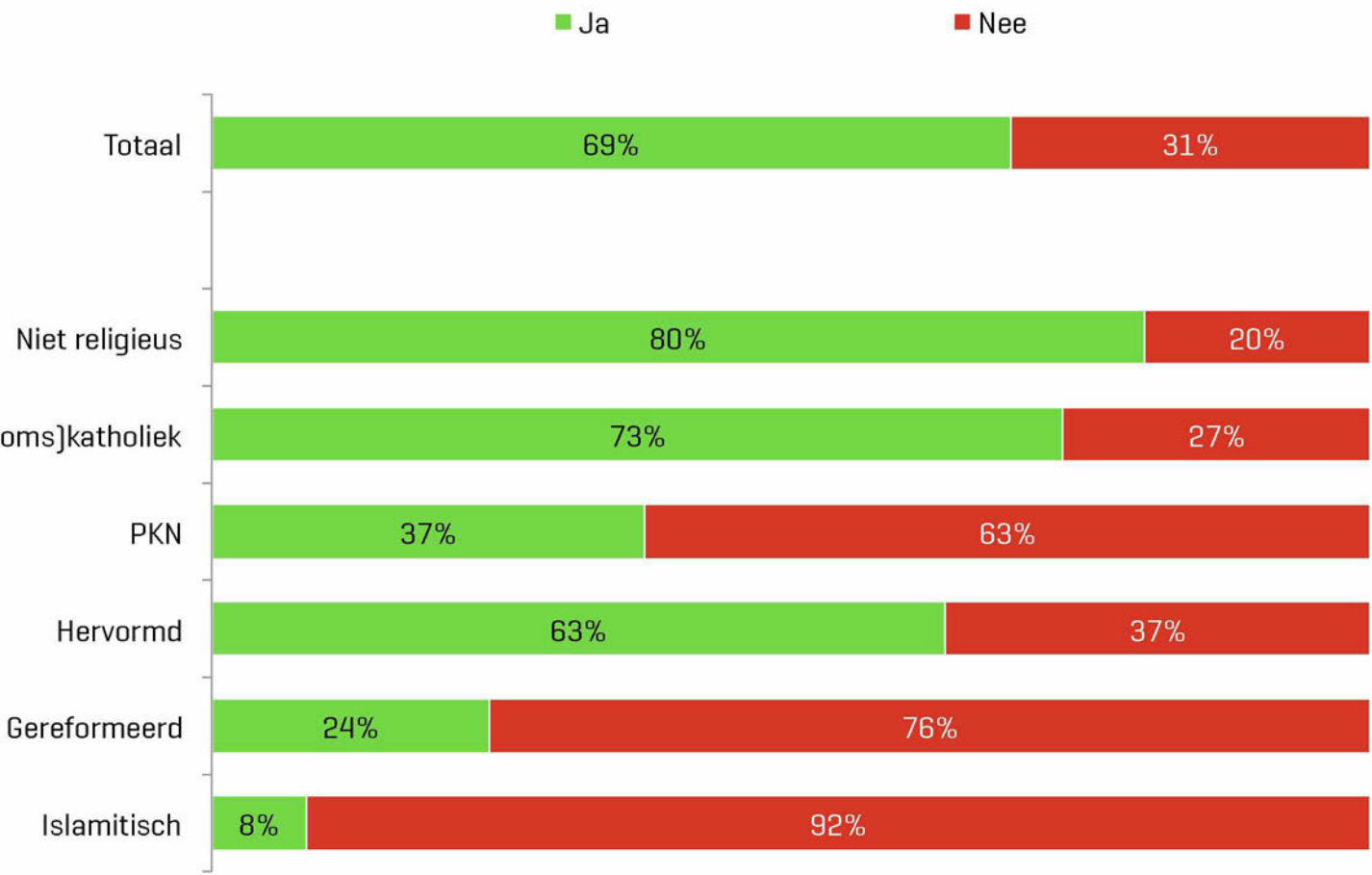
Vrijwel alle moslims [97%] en het overgrote deel van de protestanten [87%] en gereformeerden [86%] geven aan begraven in overweging te nemen voor hun eigen uitvaart. Zeven van de tien hervormden geven aan dit te doen.

Onder de niet-religieuzen en de [rooms]katholieken liggen deze percentages lager. Ongeveer de helft [respectievelijk 49% en 55%] van deze groepen neemt begraven in overweging voor de eigen uitvaart.

22% van de Hindoestanen en 43% van de Boeddhisten geeft aan begraven in overweging te nemen voor de eigen uitvaart.

Figuur 15: 'Zou u begraven in overweging nemen voor uw eigen uitvaart?' (n=1.155)

Niet-religieuzen en (rooms)katholieken overwegen cremen het vaakst

Ruim twee derde [69%] van de Nederlandse bevolking zou cremen in overweging nemen voor de eigen uitvaart.

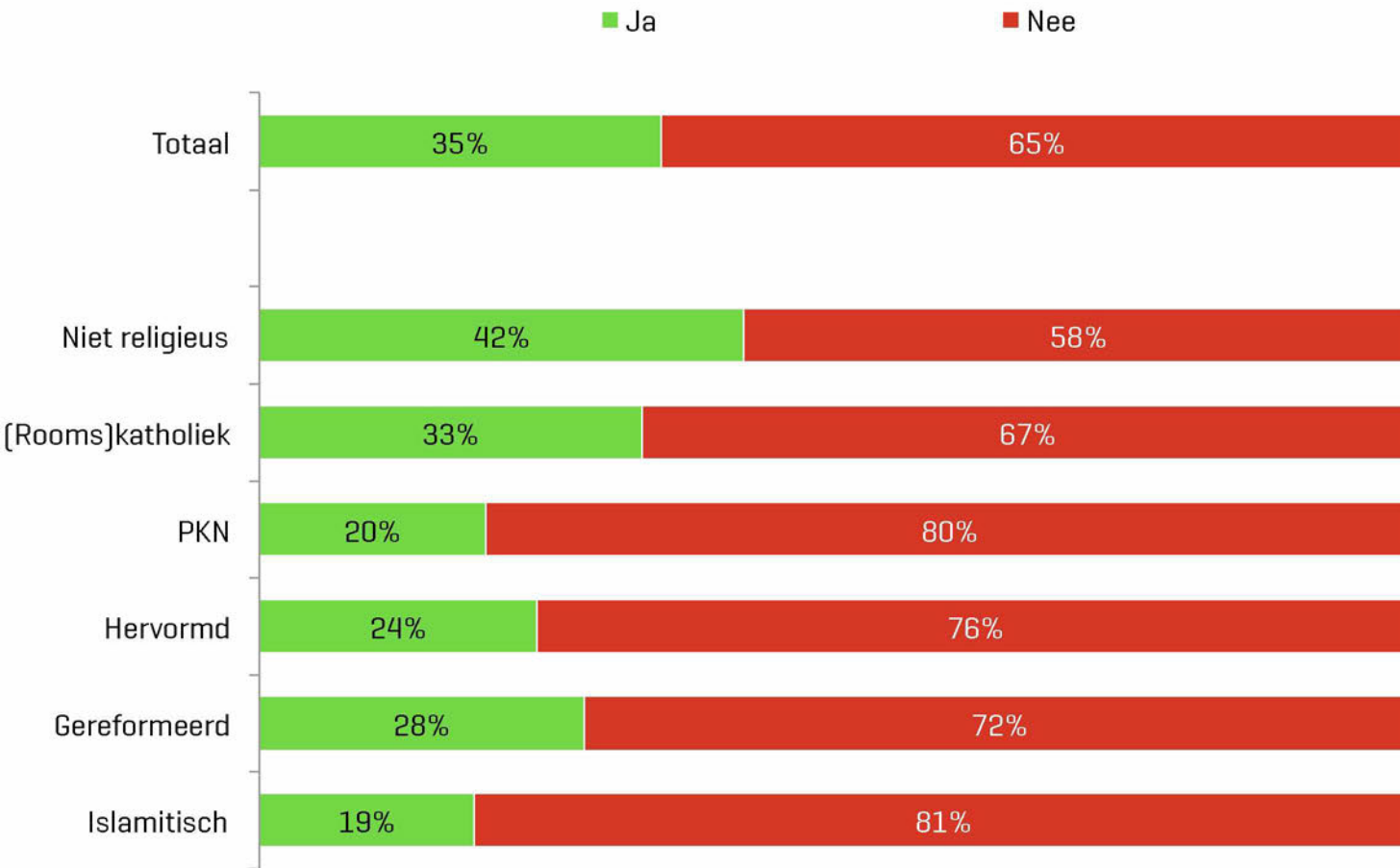
Acht op de tien [80%] niet-religieuzen en bijna driekwart [73%] van de (rooms)katholieken zou cremen in overweging nemen voor de eigen uitvaart. Van de hervormden geeft 63% aan dit te doen.

Onder de protestanten, gereformeerden en moslims liggen deze percentages opmerkelijk lager. Van de aanhangers van de PKN geeft 37% aan cremen in overweging te nemen voor de eigen uitvaart. Van de gereformeerden geeft ongeveer een kwart [24%] aan dit te doen. Van de moslims geeft slechts 8% aan cremen in overweging te nemen.

91% van de Hindoestanen en 83% van de Boeddhisten geeft aan cremen in overweging te nemen voor de eigen uitvaart.

Figuur 16: 'Zou u cremen in overweging nemen voor uw eigen uitvaart?' (n=1.155)

Ruim een derde van de Nederlandse bevolking overweegt ter beschikking stelling aan de wetenschap

Ruim een derde [35%] van de Nederlandse bevolking zou ter beschikking stelling aan de wetenschap in overweging nemen voor de eigen uitvaart.

Van de niet-religieuzen overwegen relatief meer mensen om zich ter beschikking te stellen aan de wetenschap dan onder gelovigen. 42% van de niet-religieuzen zou dit in overweging nemen.

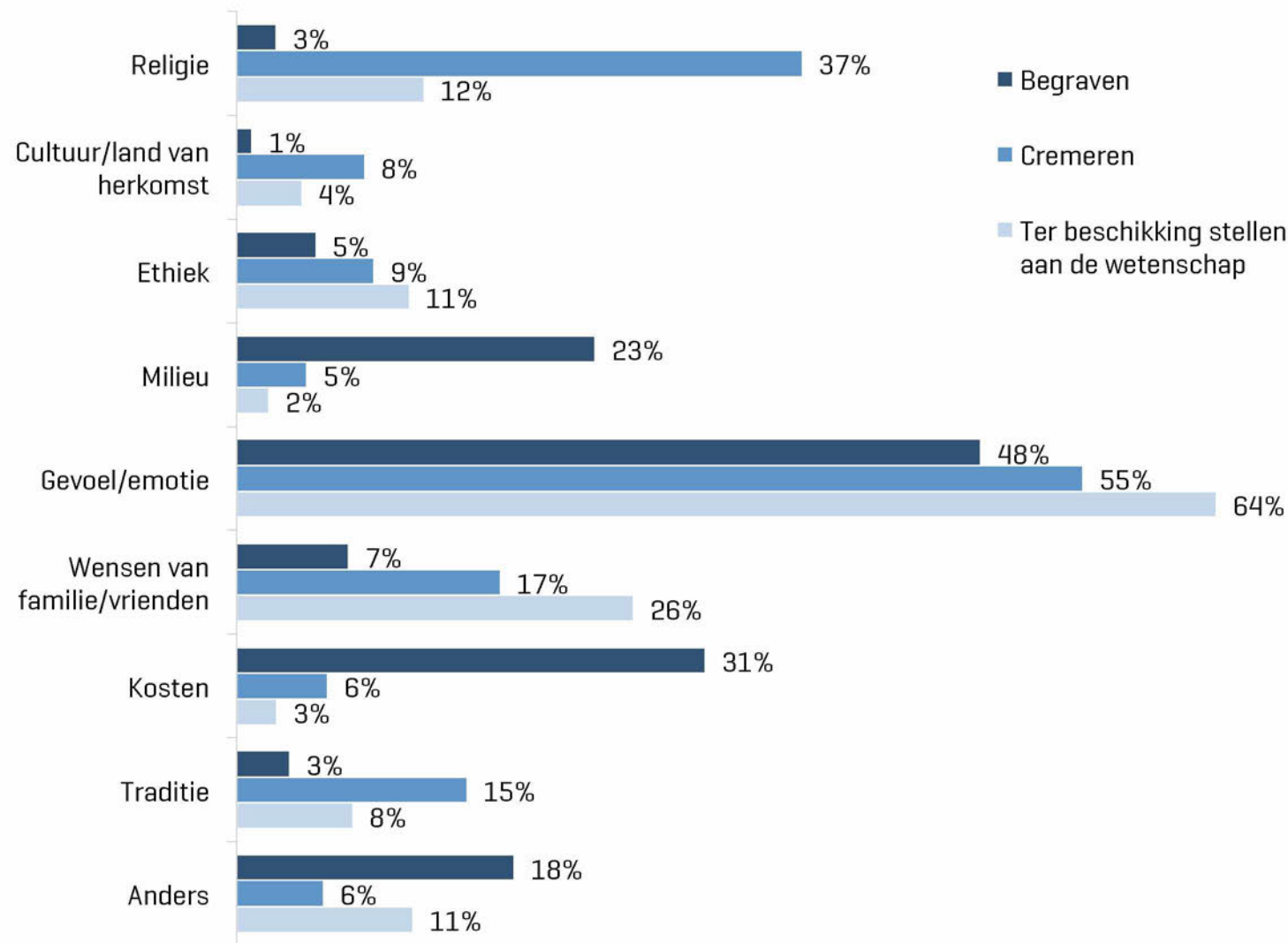
Een derde [33%] van de [rooms]katholieken, 28% van de gereformeerden en een kwart [24%] van de hervormden geeft aan ter beschikking stelling aan de wetenschap in overweging te nemen. Onder de protestanten en moslims is deze overweging het laagst. Ongeveer een op de vijf [respectievelijk 20% en 19%] geeft aan dit te overwegen.

38% van de Hindoestanen en 35% van de Boeddhisten geeft aan ter beschikking stelling in overweging te nemen.

Figuur 17: 'Zou u ter beschikking stellen aan de wetenschap in overweging nemen voor uw eigen uitvaart?' (n=1.155)

Gevoel/emotie belangrijkste afweging om een bepaalde methode niet in overweging te nemen

Aan de respondenten die aangeven bepaalde uitvaartmethoden niet in overweging te nemen, is gevraagd welke afwegingen daarbij een rol spelen. De meest genoemde afweging bij alle drie de huidige uitvaartmethoden is het gevoel of de emotie die men ervaart bij de methode.

Wat verder opvalt is dat 37% van de mensen die aangeven cremeren niet in overweging te nemen, dit doen uit religieuze overwegingen.

Van de mensen die aangeven begraven niet in overweging te nemen als uitvaartmethode, geeft bijna een kwart [23%] aan dit niet te doen door milieu-gerelateerde aspecten. Ook geeft 31% aan dit niet te doen vanwege de kosten.

Van de mensen die aangeven ter beschikking stelling aan de wetenschap niet overweging te nemen, geeft ruim een kwart [26%] aan dit niet te doen vanwege de wens van familie en vrienden.

Figuur 18: 'U geeft aan deze methode niet in overweging te nemen. Wat zijn voor u belangrijke afwegingen om deze methode niet in overweging te nemen?' (n=492/n=359/n=753)

B

> Technische verantwoording

Kwantitatief onderzoek onder 1.155 Nederlanders

- Om inzicht te verkrijgen in het draagvlak voor en de behoefte aan resomeren is kwantitatief onderzoek uitgevoerd in de vorm van een online enquête.
- Dit kwantitatieve onderzoek dient ervoor om het eerder uitgevoerde kwalitatieve onderzoek kracht bij te zetten en de destijds gevonden resultaten te bevestigen.
- Het veldwerk vond plaats in november 2015. Hierbij zijn 1.155 inwoners van Nederland ondervraagd.
- Er is extra aandacht besteed aan het in kaart brengen van de verschillen tussen diverse geloofsovertuigingen.
- Er is gebruik gemaakt van een disproportioneel gestratificeerde steekproef, zodat er gefundeerde uitspraken gedaan kunnen worden over de verschillende geloofsovertuigingen. De resultaten zijn vervolgens herwogen, zodat de uitkomsten representatief zijn voor de Nederlandse bevolking.
- De vragenlijst is opgesteld door MediaTest en is na overleg met Yarden en het ministerie definitief gemaakt.